

ZENBAKI ERROMATARRAK

Zenbaki erromatarrak letra larriz adierazten dira. Letra bakoitzak balio bat du.

I	V	X	L	C	D	M
1	5	10	50	100	500	1.000

Zenbakiak idazteko honako arau hauek betetzen dira:

ERREPIKATZEAREN ARAUA

I, X, C eta M letra bakarrik idazten dira bi edo hiru bider jarraian.

$$\begin{array}{ll} \text{III} = 3 & \text{XX} = 20 \\ \text{CCC} = 300 & \text{MM} = 2.000 \end{array}$$

BATUKETAREN ARAUA

Letra bat balio bera edo handiagoa duen beste letra baten eskuinean jarritz gero, haien balioak batu egiten dira.

$$\begin{array}{l} \text{XV} = 10 + 5 = 15 \\ \text{LX} = 50 + 10 = 60 \end{array}$$

KENKETAREN ARAUA

I, X eta C letrak, balio handiagoko beste letra baten ezkerrean idatziz gero, beren balioa kentzen diote eskuinekoari.

$$\begin{array}{l} \text{IV} = 5 - 1 = 4 \\ \text{CM} = 1.000 - 100 = 900 \end{array}$$

BIDERKETAREN ARAUA

Letra baten edo hainbaten gaineko marraz zenbakia 1.000ekin biderkatuta geratzen dela adierazten du.

$$\begin{array}{l} \overline{\text{V}} = 5 \times 1.000 = 5.000 \\ \overline{\text{XX}} = 20 \times 1.000 = 20.000 \end{array}$$

Letra balio handiagoko bi letra berdinen artean badago, eskuinean duenari kenduko dio haren balioa.

$$\text{MCM} = 1.000 + 900 = 1.900$$

I letra soilik V eta X letren aurretik idatz daiteke; X letra, soilik L eta C letren aurretik; eta C letra, soilik D eta M letren aurretik.

$$\text{IV} = 4 \quad \text{IX} = 9 \quad \text{XL} = 40 \quad \text{CM} = 900$$

1) Zer urtetan eraiki zituzten honako monumentu hauek?

PRAGA

MCCCLVII

BILBAO

MDX

BURGOS

MCCXXI

SANTIAGO

MCCXI

2) Lotu zenbakiak:

DXII

CXLV

MCCXXXII

MCMLXXVIII

XXXIII

VDCCXII

XVCLX

LVIII

MMMDLXVII

CCLXXVI

33

58

145

276

512

1.232

1978

3.567

5.712

15.160

3) Ordenatu honako erromatar zenbaki hauek txikitik handira:

CLXIX

CLXXVI

CXLIX

CXLVII

4) Idatzi zenbaki erromatar hauek zenbaki-sistema hamartarrean:

XV		LV	
XXIX		XLV	
CXV		CCVI	
CCXVII		CCCLXXVII	
DCCXII		MMMCCC	
MMCDLXV		V̄MDCLVII	

5) Idatzi zenbaki hauek zenbaki-sistema erromatarra erabiliz:

26		37	
42		48	
59		49	
183		457	
532		778	
1.787		3.214	